

Вплив атмосферного забруднення на навколишнє середовище

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний аграрний університет

Бібліотека

**Вплив атмосферного
забруднення на навколишнє
середовище**

Рекомендаційний покажчик літератури

Миколаїв
2020

УДК 504.75.05

B80

Укладачі: І. А. Фисенко, зав. сектором бібліотеки

Редактори: О. Г. Пустова, директор бібліотеки МНАУ

Д. В. Ткаченко, зав. відділом бібліотеки

Вплив атмосферного забруднення на навколишнє середовище : реком. покажч. літ. / уклад. . І. А. Фисенко ; за ред. О. Г. Пустова, Д. В. Ткаченко. – Миколаїв : МНАУ, 2020. – 72 с.

© Миколаївський національний аграрний університет, 2020

© Бібліотека Миколаївського НАУ,
2020

ПЕРЕДМОВА

Бібліографічний покажчик «Вплив атмосферного забруднення на навколишнє середовище» присвячений проблемі забруднення атмосфери, його впливу на довкілля, заходам по відновленню та рятуванню природи.

До складу покажчика увійшли відомості про навчальні посібники, монографії, статті з наукових періодичних видань, а також матеріали всесвітньої мережі Інтернет з питань фінансування природоохоронних заходів, екологічної політики, утилізації відходів, забруднення атмосфери, його впливу на довкілля та заходів по відновленню природи. При підготовці видання були використані фонди, каталоги та картотеки бібліотеки, бази даних бібліотеки МНАУ та електронні версії повнотекстових документів, розміщених в Інтернет.

Матеріали у покажчику розміщено за алфавітом авторів та назв видань.

Опис документів наведено мовою оригіналу. Бібліографічний опис зроблено за ДСТУ ГОСТ-7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Слова і словосполучення скорочуються відповідно діючим стандартам ДСТУ 35.82-97 «Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила», ГОСТ 7.12-93 «Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие правила и требования».

Бібліографічний покажчик адресований аспірантам, викладачам, студентам, а також тим, хто цікавиться питаннями екології та атмосферного забруднення і його впливом на навколишнє середовище.

ВСТУП

Забруднення атмосферного повітря — один з основних типів антропогенного забруднення (вплив на довкілля спричинений діяльністю людини , світовим господарством). Полягає у викиді в атмосферу хімічних речовин, твердих частинок і біологічних матеріалів, здатних викликати шкоду для людини та інших живих організмів. Часто ефект забруднювачів є непрямим та проявляється лише через тривалий час, наприклад, певні речовини здатні зменшувати товщину озонового шару, впливаючи таким чином на більшість земних екосистем.

Світове господарство щорічно викидає в атмосферу більше 15 млрд т вуглекислого газу, 200 млн т оксиду вуглецю, понад 500 млн т вуглеводнів, 120 млн т золи та ін. Загальний обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферу становить більше 19 млрд т.

Основними забруднюючими речовинами, які надходять в атмосферу при спалюванні палива, є тверді частинки (попіл, сажа), оксиди сірки (SO_2 і SO_3), оксиди азоту (NO і NO_2) При неповному згорянні палива в газоподібних викидах можуть накопичуватися оксиди вуглецю (CO), вуглеводні типу CH_4 , C_2H_4 , поліциклічні ароматичні вуглеводні, бензапірен ($\text{C}_{20}\text{H}_{12}$), а також п'ятиокис ванадію (V_2O_5). Останні дві сполуки відносяться до класу надзвичайно небезпечних. Діоксид (SO_2) і триоксид (SO_3) сірки є головними компонентами забруднення природного середовища при спалюванні палива.

Промисловий пил утворюється в результаті механічної обробки різних матеріалів (дроблення, розмелювання, підривання, заповнення, розрівнювання),

теплових процесів (спалювання, прожарювання, сушка, плавлення), транспортування сипучих матеріалів (навантаження, просіювання, класифікація).

Рідкі забруднюючі речовини утворюються при конденсації пари, розпиленні і розливі рідин, в результаті (кольорова металургія, виробництво цементу). При спалюванні палива утворюється величезна кількість газоподібних сполук — оксиди сірки, азоту, вуглецю, важких і радіоактивних металів. Реакції відновлення також є джерелом газоподібних забруднюючих сполук, наприклад, виробництво коксу, соляної кислоти з хлору і водню, аміаку з атмосферного азоту.

Слід зазначити, що щоб зменшити викиди в атмосферу у розвинених країнах повсякчасно встановлюються системи контролю викидів продуктів згорання, не дивлячись на велику вартість таких систем. Посилюється контроль над вмістом вихлопних газів, за перевищення норм накладається штраф. Дає результати установка очисних споруд на електростанціях та інших промислових підприємствах. Введення технології десульфуризації димового газу на ТЕС, які працюють на вугіллі, дозволяють значно скоротити вміст двоокису сірки у димі. Комбіноване використання тепла та енергії на промислових підприємствах означає, що тепло, замість того, щоб «йти на вітер» і розсіюватися в атмосфері, буде обігрівати приміщення.

Потужним джерелом газоподібних сполук є хімічні реакції розкладання (виробництво фосфорних добрив), електрохімічні процеси (виробництво алюмінію), випарювання, дистиляція.

Питома вага різних галузей промисловості й транспорту в загальному обсязі забруднення атмосфери ста-

новить (у %): тепла енергетика — 25,7; чорна металургія — 23,4; нафтовидобувна і нафтохімічна — 13,7; транспорт — 11,6; кольорова металургія — 11,1; гірничодобувна — 7,1; підприємства будівельного комплексу — 3,4; машинобудування — 2,8; інші галузі — 1,2.

Джерело

Забруднення повітря [Електронний ресурс] – Електрон. текст. дані.- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Забруднення_повітря. – Дата останнього доступу: 12.11.2019. – Назва з екрану.

Забруднення атмосфери і його вплив на довкілля

1. Архіпова Г. Визначення негативного впливу техногенних забруднень на довкілля / Г. Архіпова, Л. Нестерова // Продовольча індустрія АПК. – 2014. – № 6. – С. 4-7.

2. Бохан А. В. Науковий концепт екологічної безпеки в міжнародних економічних відносинах / А. В. Бохан // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 12. – С. 78-83.

У статті розглянуто нові аспекти розуміння концепту екологічної безпеки та її складових, що визначають спрямованість розвитку міжнародних економічних відносин за умов глобалізації. Доведено, що формування екологічного порядку вбачається в єдності світу, орієнтації на консолідацію та створення прогресивної системи економічного співробітництва.

3. В Україні стартувала геоінформаційна система «Відкрите довкілля» з пілотними мапами “Водні ресурси”, “Атмосферне повітря” та “ЕкоФінанси” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/33531.html> - Дата останнього доступу : 19.11.2019.

4. Варламов Є. Моніторинг впливу об'єктів підвищеної екологічної небезпеки на навколишнє природне середовище / Є. Варламов // Екологічний вісник. – 2015. – № 6. – С. 30-31.

5. Веклич О. О. Екосистемний підхід оцінювання економічного збитку від забруднення навколишнього природного середовища: українська автентичність / О. О. Веклич // Економіка України. – 2018. – № 4. – С. 63-75.

6. Вишневська О. М. Екологічна безпека : курс лекцій / О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська, І. П. Саваріна. — Миколаїв : МНАУ, 2015. – 61 с.

7. Влияние атмосферного загрязнения на свойства почв / под ред. Л. А. Гришиной – М. : МГУ, 1990. – 205 с.

8. Гладких Е. О важности сбалансированной системы. Экологические последствия применения минеральных удобрений в сельхозпроизводстве / Е. Гладких, Н. Мирошниченко // Зерно. – 2016. – № 6. – С. 130-136.

9. Григорків М. В. Моделі еколого-економічної динаміки двосекторної економіки з основним і допоміжним виробництвом / М. В. Григорків, В. С. Григорків // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 6. – С. 214-221.

У статті запропоновано моделі динаміки двосекторної економіки, один із секторів якої займається випуском основної продукції, а інший – утилізацією забруднення, створеного основним виробництвом. Моделі призначено для дослідження закономірностей розвитку економічних систем в умовах їх екологізації та розробки екологічних стандартів пов'язаних з допустимими обсягами забруднення довкілля.

10. До питання нормування викидів забруднювальних речовин двигунами сільськогосподарських та лісогосподарських тракторів / В. Кравчук, Т. Цема, С. Афанасьєва [та ін.] // Техніка і технології АПК. – 2018. – № 2. – С. 8-11.

11. Дубовий В. І. Екологічна культура [Електронний ресурс] : навчальний посібник / В. І. Дубовий, О. В. Дубовий. — Херсон : Грінь Д. С., 2016. – 259 с.

12. Дудзяк О. А. Значення екології для розвитку сільсь-

ких територій / О. А. Дудзяк // Агросвіт. – 2019. – № 6. – С. 55-58.

Сучасний екологічний стан сільських територій пов'язаний із негативними змінами екосистем біосфери, значним зменшенням біопродуктивності і біорізномайття, виснаженням ґрунтів і мінеральних ресурсів при одночасному не баченому зростанні забруднення всіх геосфер. Все це межує зі знищенням середовища існування людства. З цією проблемою нині зіштовхнулись і жителі сільської місцевості, через відсутність повноцінних пунктів збору і утилізації відходів, як для селян та переробних підприємств. Відсутність спеціалізованих могильників для захоронення біологічних відходів сільського господарства також є великою проблемою на сільських територіях України, що призводить до загального забруднення екології сільських територій. За допомогою проведеного дослідження можна чітко сформулювати напрямки і цілі програми, які в подальшому можна реалізувати на практиці, що дозволить спонукати відновлення і розвиток сільських територій України в період адміністративно-територіальної реформи.

13. Єгоращенко І. В. Впровадження "зеленої" (екологічної) логістики суб'єктів господарювання / І. В. Єгоращенко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – № 9. – С. 10-14.

14. Желобецька Т. Ф. Негативний вплив побутової хімії на людину / Т. Ф. Желобецька // Безпека життєдіяльності. – 2015. – № 11. – С. 29-30.

15. Жукорський О. М. Екологічне оцінювання впливу на довкілля підприємств з виробництва свинини різних господарсько-технологічних особливостей / О. М. Жукорський, О. В. Никифорок // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 12. – С. 39-43.

16. Жукорський О. М. Оцінка викидів одорогенних забруднювачів повітря від ферм із виробництва молока / О. М. Жукорський, О. В. Никифорок, Н. П. Болтик // Агроекологічний журнал. – 2015. – № 2. – С. 21-25.

17. Забруднення атмосфери – основні джерела [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://geografya.ru/atmosfer/zabrudnennya_atmosferi.html. – Дата останнього доступу : 20.11.2019.

18. Забруднення атмосфери в 2019 році буде рекордним [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.unian.ua/ecology/10422231-zabrudnennya-atmosferi-zemli-u-2019-roci-prishvidshitsya-i-stane-rekordnim.html> - Дата останнього доступу : 20.11.2019.

19. Забруднення повітря [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Забруднення_повітря. – Дата останнього доступу : 20.11.2019.

20. Забруднення повітря: яким даним вірити і як захиститися? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/забруднення-повітря-яким-данним-вірити-і-як-захиститися/a-50935827> - Дата останнього доступу: 20.11.2019.

21. Калініченко А. В. Еколого-економічні аспекти доцільності використання продукції рослинництва в альтернативній енергетиці / А. В. Калініченко, Ю. В. Вакуленко, О. А. Галич // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 11. – С. 202-208.

У статті розглянуто можливості, а також способи використання біомаси як джерела енергії для теплозабезпечення малих сільськогосподарських підприємств. Акцент зроблено на еколого-економічних перевагах такого типу

енергопостачання.

22. Камінський В. Здолати реальну загрозу / В. Камінський // Аграрний тиждень. Україна. – 2017. – № 8-9. – С.6-11.

23. Клетьонкін В. Г. Чинники антропогенного впливу на природні комплекси різних функціональних зон Національного природного парку "Дворічанський" / В. Г. Клетьонкін, А. І. Тупіков // Екологічний вісник. – 2017. – № 3. – С. 19-21.

24. Колодійчук І. Методологічні засади формування територіально-збалансованих систем управління відходами / Колодійчук І. // Екологічний вісник. – 2019. – № 3. – С. 26-29.

25. Кучерук М. Д. Без тваринництва немає рослинництва. Органічне виробництво - цілісна взаємопов'язана система господарювання / М. Д. Кучерук, Р. І. Білик // Тваринництво сьогодні. – 2019. – № 4. – С. 4-11.

26. Лико С. М. Екологічний контроль в агропромисловому комплексі : навч.-метод. посіб. / С. М. Лико. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. – 304 с.

27. Макаренко Н. А. Соціологічні дослідження екологічних проблем полігонів твердих побутових відходів / Н. А. Макаренко, О. О. Будаєк // Таврійський науковий вісник : наук. журнал. Вип. 96 : Сільськогосподарські науки. – Херсон : Грінв Д.С., 2016. – С. 211-216.

У статті наведено результати соціологічного дослідження екологічних проблем сільської місцевості в районі розташування полігонів твердих побутових відходів (на прикладі Миронівського полігону ТПВ). Встановлено основні екологічні проблеми, які викликають стурбованість людей, що мешкають у зоні впливу полігону ТПВ.

28. Масштабний наступ пестицидів: чи витримають українські бджоли? // Екологічний вісник. – 2019. – № 3. – С. 2-5.
29. Мінприроди виступає за суттєве підвищення штрафів за випалювання рослинності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/32232.html>. – Дата останнього доступу : 19.11.2019.
30. Міронова Н. Г. Екологічна стандартизація і сертифікація : навч. посіб. / Н. Г. Міронова, Г. А. Білецька. – Львів : Новий Світ 2000, 2015. –140 с.
31. Негативний вплив на людину забрудненого повітря [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://olexrda.kr-admin.gov.ua/negativniy-vpliv-na-lyudinu-zabrudnenogo-povitrya/> - Дата останнього доступу : 20.11.2019.
32. Оцінка забруднення навколишнього середовища нафтопродуктами / В. Д. Макаренко, В. М. Криворотько, Є. М. Галиченко, Ю. В. Макаренко // Безпека життєдіяльності. – 2014. – № 12. – С. 19-20.
33. Очищення повітря на свинокомплексах / М. В. Гладій, В. М. Волощук, С. Ю. Смилов, Л. В. Засуха // Вісник аграрної науки. – 2018. – № 11. – С. 93-99.
34. Пасічник Т. В. Моделювання і прогнозування стану довкілля : навч. посіб. / Т. В. Пасічник. – Львів : Магнолія 2006, 2018. – 200 с.
35. Поводження з відходами: ризики для здоров'я людини та довкілля / Л. Повякель, С. Сноз, Л. Смердова, О. Бобильова // Екологічний вісник. – 2019. – № 3. – С. 25-27.

36. Результати робочої наради щодо стану моніторингу якості повітря [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/33849.html>- Дата останнього доступу : 19.11.2019.

37. Роль автомобільного транспорту в забрудненні м. Ужгорода / В. І. Гомонай, Н. С. Пуляк, М. І. Федорішко [та ін.] // Екологічний вісник. – 2015. – № 3. – С. 24-25.

Представлено аналіз стану атмосферного повітря в Ужгороді та визначено роль автомобілів у забрудненні повітря. Зменшити викиди від автомобілів автори бачать у переході на електромобілі.

38. Сухіна О. М. Методологічний підхід до квотування промислового використання кисню замість викидів вуглекислого газу / О. М. Сухіна // Екологічний вісник. – 2014. – № 6. – С. 19-20.

Аналізуючи стан екологічного податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин, автор доходить висновку, що методологічний підхід до квотування використання кисню замість викидів вуглекислого газу буде сприяти визначенню адекватного розміру плати за забруднення повітря та розвитку атмосферного природокористування.

39. Тараріко О. Формування сталих систем землекористування та охорони ґрунтів: актуальність та проблеми у сучасних умовах / О. Тараріко, Т. Ільєнко, Т. Кучма // Екологічний вісник. – 2019. – № 3. – С. 7-10.

40. Тимочко Т. Солоні ріки - піщані береги / Т. Тимочко, О. Чистяков // Екологічний вісник. – 2019. – № 2. – С. 23-24.

В цій статті йдеться про використання реагентів для боротьби зі снігом і їх небезпеку для довкілля

41. Чайковський Ю. Шляхи підвищення ефективності

реагування на надзвичайні ситуації, пов'язані з викидом (вилівом) небезпечних хімічних речовин на суб'єктах господарювання / Ю. Чайковський // Пожежна та техногенна безпека. – 2015. – № 8. – С. 26-28 .

42. Швець О. Вплив техногенно порушених земель на рівень агроекологічної безпеки регіонів / О. Швець // Економіст. – 2015. – № 8. – С. 19-21.

43. Як на організм людини впливає забруднене повітря. Інфографіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://tsn.ua/nauka_it/yak-na-organizm-lyudini-vplivaye-zabrudnene-povitrya-1161195.html. – Дата останнього доступу : 20.11.2019.

44. Kobylynska T. V. Statistical Assessment of Air Emission of Dangerous Substances from Agrocultural Activities: the Regional Aspect = Статистична оцінка атмосферних викидів небезпечних речовин від сільськогосподарської діяльності: регіональний аспект / Т. V. Kobylynska // Статистика України. – 2018. - № 2. - С. 82-88.

45. Poberezhna Z. M. Improving environmental competitiveness of air transport enterprises = Підвищення екологічної конкурентоспроможності авіатранспортного підприємства / Z. M. Poberezhna // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 6. – С. 135-142.

У статті розглянуто напрями негативного впливу діяльності авіатранспортних підприємств на навколишнє середовище. Обґрунтовано напрями зменшення негативного впливу авіатранспортного підприємства на навколишнє середовище. Визначено поняття екологічної конкурентоспроможності авіакомпанії. Запропоновано методичний підхід до вимірювання екологічної конкурентоспроможності авіакомпанії.

46. Zhukorsky O. M. Ecological specificities of the

interaction between animal breeding and climate changes, caused by greenhouse gas emissions = Екологічні особливості взаємодії тваринництва із змінами клімату, викликаними викидами парникових газів / О. М. Zhukorsky, О. V. Nykyforuk, N. P. Boltyk // Agricultural science and practice. – 2017. – № 3. – С. 62-72.

Заходи по відновленню та рятуванню природи

47. Андреева Н. Організаційно-економічне забезпечення екологічно чистого виробництва в агропромисловій сфері: форми, методи та інструменти / Н. Андреева, В. Козловцева // Економіст. – 2018. – № 9. – С. 14-19.

48. Височина А. В. Вплив податкових інструментів управління природоохоронною діяльністю на фінансовий потенціал регіону / А. В. Височина, Я. В. Самусевич, В. С. Тихенко // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 9. – С. 263-269.

У статті розглянуто основні завдання, поставлені перед Україною в рамках забезпечення сталого екологічного розвитку. Охарактеризовано напрямки позитивного впливу стимулювання природоохоронної діяльності на фінансовий потенціал регіону.

49. Всеукраїнська екологічна ліга визначає пріоритети у сфері захисту довкілля // Екологічний вісник. – 2015. – № 6. – С. 2-5. Представлено огляд роботи ІХ з'їзду Всеукраїнської екологічної ліги, який відбувся 11 грудня 2015 р.

50. Гнат'єва Т. М. Загальні засади розвитку екологічного обліку та контролю в сільсько-господарських підприємствах / Т. М. Гнат'єва // Агросвіт. – 2015. – № 19. – С. 30-34.

51. Голян В. Інвестиції в екологію: джерела, форми та резерви нарощення / В. Голян // Економіст. – 2015. – № 8. – С. 7-11.

52. Екологія промислового регіону: III екологічний форум // Екологічний вісник. – 2018. – № 5. – С. 2-4.

14 вересня 2018 року р. у м. Краматорськ Донецької області відбувся III екологічний форум "Екологія промислового регіону", метою якого стало формування еколого-економічних умов для збалансованого (сталого) розвитку регіону, впровадження ефективних технологій для раціонального використання природних ресурсів, залучення інвестицій в екологічні проекти, розвиток співробітництва у сфері енерго- та ресурсозбереження та ін.

53. Збалансоване управління природно-ресурсним потенціалом агросфери України за принципами конвенцій Ріо / О. Г. Тараріко, О. В. Сиротенко, Т. В. Ільєнко, Т. Л. Кучма // Агроекологічний журнал. – 2015. – № 1. – С. 21-36.

54. Ковальчук С. Я. Екологічна складова економічного зростання / С. Я. Ковальчук // Агросвіт. – 2019. – № 7. – С. 17-25.

У статті проаналізовано значимість екологічної складової економічного зростання економіки. Дослідження побудовано на використанні діалектичних підходів, також застосовано статистичний аналіз, методи аналізу та синтезу. Охарактеризовано "зелену" економіку як рамкову модель взаємодії економіки з природним середовищем у системі складових сталого розвитку. Наголошено на тому, що у ході трансформаційних процесів в Україні так і не вдалося наростити економічний потенціал. Економічні проблеми сьогодення стали основою сталого розвитку і як наслідок "зеленої", економіки. Відзначено, що нинішній

розвиток економіки позначається складним еколого-економічним взаємозв'язком, де необхідною умовою є узгоджена взаємозалежність економічних та екологічних інтересів для вирішення шляхів адаптації до нових умов господарювання. Для нівелювання негативного впливу на довкілля та економічного зростання запропоновано: використання чітко визначених екологічних порогів; застосування для збереження довкілля, жорстких заходів у податковій, кредитній, штрафній політиці; забезпечення створення стійких систем виробництва, що сприяють збереженню екосистем.

55. Концептуальні засади збереження та відновлення стійкості національних екосистем / І. О. Яснолоб, Т. О. Чайка, О. П. Зоря, Н. В. Дем'яненко // Економіка АПК. – 2019. – № 8. – С. 94-102.

56. Купріянич І. П. Забезпечення екологічної безпеки на територіях, що зазнали радіоактивного забруднення / І. П. Купріянич, Н. В. Мединська // Агросвіт. – 2015. – № 20. – С. 89-93.

57. Лисиченко Г. В. Проблеми хімічної та радіаційної безпеки України (за матеріалами наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 29 квітня 2015 року) / Г. В. Лисиченко // Вісник Національної академії наук України. – 2015. – № 6. – С. 20-27.

58. Мінприроди виступає за суттєве підвищення штрафів за випалювання рослинності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/32232.html> - Дата останнього доступу : 19.11.2019

59. Недава О. Фінансування природоохоронних заходів в Україні : проблеми та пропозиції до законодавчого врегулювання / О. Недава // Екологічний вісник. – 2018. – № 3. – С. 2-5.

60. Німець О. І. Проблема сміттєзвалищ мегаполісів в умовах глобалізації / О. І. Німець // Безпека життєдіяльності. – 2015. – № 9. – С. 24-25.

61. Остап Семерак: «Мінприроди запропонувало українському парламенту суттєве підвищення штрафів щодо шкоди навколишньому середовищу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/32353.html>. – Дата останнього доступу : 19.11.2019

62. Очищення повітря на свинокомплексах / М. В. Гладій, В. М. Волощук, С. Ю. Смыслов, Л. В. Засуха // Вісник аграрної науки. – 2018. – № 11. – С. 93-99.

63. Природоохоронні конвенції Ріо: реалізація їх положень у сільськогосподарській політиці України / О. Г. Тараріко, О. С. Дем'янюк, Т. Л. Кучма, Т. В. Ільєнко // Агроєкологічний журнал. – 2016. – № 4. – С. 7-14.

64. Роль автомобільного транспорту в забрудненні м. Ужгорода / В. І. Гомонай, Н. С. Пуляк, М. І. Федорішко [та ін.] // Екологічний вісник. – 2015. – № 3. – С. 24-25.

Представлено аналіз стану атмосферного повітря в Ужгороді та визначено роль автомобілів у забрудненні повітря. Зменшити викиди від автомобілів автори бачать у переході на електромобілі.

65. Романчук С. В. Методичні підходи до оцінювання еколого-економічної ефективності переробки відходів / С. В. Романчук // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 5. – С. 321-327.

У статті запропоновано власну методику розрахунку показника еколого-економічної ефективності переробки відходів на цукровому заводі. Розроблена методика може бути Асирезастосована на підприємствах, які мають намір переробляти власні відходи з метою отримання

біогазу, що забезпечить підвищення економічної рентабельності виробництва та зменшить шкідливий вплив на довкілля.

66. Світові еколого-економічні пріоритети у вирішенні проблем відходів / М. Г. Громико, А. П. Пашков, Л. А. Нападовська [та ін.] // Безпека життєдіяльності. – 2015. – № 3. – С. 19-22.

67. Стратегічна ціль 4 "Екологічна безпека та збереження довкілля" // Екологічний вісник. – 2015. – № 1. – С. 7-9.

68. У Мінприроди за участю бізнесу відбулося обговорення напрацювань із впровадження системи моніторингу, звітності та верифікації (МЗВ) викидів парникових газів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/32464.html> - Дата останнього доступу : 19.11.2019.

69. Хвесик М. А. Природно-ресурсна сфера України: стан та шляхи збереження / М. А. Хвесик, Г. О. Обиход // Вісник Національної академії наук України. – 2019. – № 7. – С. 36-44.

70. Чайковський Ю. Шляхи підвищення ефективності реагування на надзвичайні ситуації, пов'язані з виводом (виливом) небезпечних хімічних речовин на суб'єктах господарювання / Ю. Чайковський // Пожежна та техногенна безпека. – 2015. – № 8. – С. 26-28 .

71. Csikosova A. Ecological elements implementation in the tax system = Впровадження екологічних елементів у податкову систему / А. Csikosova, К. Culkova, V. Mokrisova // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 2. – С. 253-261.

У статті представлено економічні інструменти

екологічної політики, зокрема, екологічні податки, що розглядаються як можливість для позитивних змін у сфері екологічної політики та управління природними ресурсами. Описано процеси впровадження екоподатків у систему оподаткування, а також потенційні наслідки від такого впровадження.

72. Koblianska I. I. Management of spent chemical current sources in Ukraine: problems and ways of their solution = Поводження з відпрацьованими побутовими елементами живлення в Україні: проблеми та напрями їх вирішення / I. I. Koblianska, T. I. Shevchenko, O. I. Vyshnytska // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 11. – С. 258-266.

У статті проаналізовано нормативно-правове забезпечення у сфері поводження з хімічними джерелами живлення в Україні з точки зору відповідності вимогам екобезпечного поводження з небезпечними речовинами. Визначено стратегічні орієнтири державної екологічної політики України в регулюванні досліджуваної галузі.

73. Plachciak A. Environmental justice and John Rawls' concept of well-ordered society = Екологічна справедливість та концепція справедливого суспільства Джона Роулза / A. Plachciak // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 1. – С 311-320.

У статті зроблено спробу розширити концепцію справедливого суспільства Джона Роулза розумінням та включенням до неї питання екологічної справедливості. Він розробив та запропонував низку інструментів для побудови структури ліберального демократичного суспільства, яке в змозі найбільш суттєво врахувати питання захисту природних ресурсів.

Охорона навколишнього середовища

74. Батюк Б. Особливості екологічного та економічного використання земельно-ресурсного потенціалу туристично-рекреаційних зон : моногр. / Б. Батюк, М. Багрій. – Львів : Сполом, 2016. – 142 с.

75. Варламов Є. Моніторинг впливу об'єктів підвищеної екологічної небезпеки на навколишнє природне середовище / Є. Варламов // Екологічний вісник. – 2015. – № 6. – С. 30-31.

76. Вишневська О. М. Екологічна безпека : курс лекцій / О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська, І. П. Саваріна. – Миколаїв : МНАУ, 2015. – 61 с.

77. Вишневська О. М. Наближення до міжнародного законодавства у збереженні і відновленні навколишнього середовища України / О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська // Вісник аграрної науки Причорномор'я : науковий журнал / гол. ред. В. С. Шهبанін. Вип.4(87). – Миколаїв : МНАУ, 2015. – С. 20-29.

78. Гідроекологія : підруч. / М. О. Клименко, Ю. В. Пилипенко, Ю. Р. Гроховська [та ін.]. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 380 с.

79. Дубовий В. І. Екологічна культура : навчальний посібник / В. І. Дубовий, О. В. Дубовий. – Херсон : Грін Д. С., 2016. – 259 с.

80. Е-40: транспортна панацея чи новий Чорнобиль? // Екологічний вісник. – 2019. – № 2. – С. 9.

В цій статті йдеться про перспективи відновлення водного шляху Е-40, який понад два століття тому функціонував між портами Балтійського та Чорного морів. Експерти Всеукраїнської екологічної ліги наголошують, що у разі прийняття рішення про відновлення водно-

го шляху E-40 Україна опиниться на межі екологічної катастрофи.

81. Желобецька Т. Ф. Негативний вплив побутової хімії на людину / Т. Ф. Желобецька // Безпека життєдіяльності. – 2015. – № 11. – С. 29-30.

82. Жукорський О. М. Комплексне оцінювання впливу діяльності підприємств з виробництва продукції тваринництва на стан навколишнього природного середовища / О. М. Жукорський, О. В. Никифорок, Н. П. Болтик // Вісник аграрної науки. – 2017. – № 1. – С. 29-33.

83. Збалансоване управління природно-ресурсним потенціалом агросфери України за принципами конвенцій Ріо / О. Г. Тараріко, О. В. Сиротенко, Т. В. Ільєнко, Т. Л. Кучма // Агроекологічний журнал. – 2015. – № 1. – С. 21-36.

84. Крисак А. І. "Зелені" тарифи відновлюваних джерел енергії як чинник екологічної безпеки / А. І. Крисак, М. Ф. Крисак // Агросвіт. – 2018. – № 24. – С. 3-9.

У статті обґрунтовано запровадження "зелених" тарифів при використанні відновлюваних джерел енергії. На основі узагальнення інституціонально-правового підґрунтя щодо розвитку "зеленої" енергетики в Україні проаналізовано найбільш поширені тренди та можливості застосування "зелених" тарифів при освоєнні відновлюваних джерел енергії. Визначено, що надбавки до "зеленого" тарифу стимулюватимуть українського виробника встановлювати обладнання власного виробництва. Здійснено моніторинг зміни розмірів "зелених" тарифів на електричну енергію сонячного випромінювання та вітрогенераторів, отриману приватними домогосподарствами. Встановлено, що найбільш перспективним та економічно вигідним є проект енергопостачання, впроваджений з використанням саме

"зеленого" тарифу.

85. Лико С. М. Екологічний контроль в агропромисловому комплексі : навч.-метод. посіб. / С. М. Лико. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. – 304 с.

86. Міронова Н. Г. Екологічна стандартизація і сертифікація : навч. посіб. / Н. Г. Міронова, Г. А. Білецька. – Львів : Новий Світ 2000, 2015. – 140 с.

87. Новаковська І. О. Охорона ландшафтно-рекреаційного комплексу міст / І. О. Новаковська // Вісник аграрної науки. – 2016. – № 9. – С. 72-75.

88. Остап Семерак: «Мінприроди запропонувало українському парламенту суттєве підвищення штрафів щодо шкоди навколишньому середовищу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/32353.html> - Дата останнього доступу : 10.11.2019

89. Охорона навколишнього середовища [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ecology.lviv.ua/uc_sered.php - Дата останнього доступу : 20.11.2019.

90. Очищення повітря на свинокомплексах / М. В. Гладій, В. М. Волощук, С. Ю. Смилов, Л. В. Засуха // Вісник аграрної науки. – 2018. – № 11. – С. 93-99.

91. Пасічник Т. В. Моделювання і пргнозування стану довкілля : навч. посіб. / Т. В. Пасічник. – Львів : Магнолія 2006, 2018. – 200 с.

92. Погріщук Г. Б. Інноваційно-екологічний розвиток аграрного сектора економіки: теорія, методологія, практика : дис... доктора економ. наук : 08.00.03 / Погріщук Галина Борисівна. – Миколаїв : МНАУ, 2017. – 524 с. – Бібліогр.: с. 432-474.

93. Погріщук Г. Б. Інноваційно-екологічний розвиток аграрного сектора економіки: теорія, методологія, практика: автореф. дис... доктора економ. наук : 08.00.03 / Погріщук Галина Борисівна. – Миколаїв : МНАУ, 2017. – 44 с.

94. Приєднання України до Мінаматської конвенції: громадські консультації // Екологічний вісник. – 2018. – № 5. – С. 5-6.

Упродовж вересня-жовтня 2018 р. Всеукраїнська екологічна ліга та Національний центр "Екологічні ініціативи" провели низку громадських консультацій щодо приєднання України до Мінаматської конвенції. Прийняття Мінаматської конвенції про ртуть було викликане сумнозвісними подіями 50-60 рр. минулого століття. Саме тоді (у 1956 р.) була вперше офіційно зареєстрована хвороба Мінамата у людей, які мешкали біля затоки Мінамата у південно-західній частині Японії. Згодом було доведений зв'язок захворювання зі споживанням отруєної ртуттю риби. Забрудник потрапляв до морської затоки зі стічними водами хімічного заводу Chisso.

95. Соломенко Л. І. Загальна екологія : підруч. / Л. І. Соломенко, В. М. Боголюбов, А. М. Волох. – К. : НУБіП України, 2017. – 312 с.

96. Соломенко Л. І. Загальна екологія : підруч. / Л. І. Соломенко, В. М. Боголюбов, А. М. Волох. – К. : НУБіП України, 2017. – 312 с.

97. Сучасні інструменти збереження природних ресурсів /В. Сухенок, М. Левицький, Н. Медведєва, О. Деміденко // Продовольча індустрія АПК. – 2018. – № 6. – С. 9-15.

У статті наведені результати проведеного аналізу проектів законодавчих документів у сфері зміни клімату.

Визначені основні положення регламентуючих норм щодо запровадження на промислових підприємствах системи моніторингу, звітності та здійснення верифікації викидів парникових газів.

98. У Мінприроди за участю бізнесу відбулося обговорення напрацювань із впровадження системи моніторингу, звітності та верифікації (МЗВ) викидів парникових газів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/32464.html> - Дата останнього доступу : 19.11.2019.

99. Фогель М. Україна захлинається відходами! Екологічна катастрофа на горизонті... / М. Фогель // Екологічний вісник. – 2018. – № 3. – С. 11-12.

100. Hsu Chung-Chun Analysis of input and output data for low-carbon technologies in the energy-industrial sectors of the economy = Аналіз вхідних і вихідних даних для низьковуглецевих технологій в енергоіндустріальних галузях економіки / С. Hsu, S. Lo // Актуальні проблеми економіки. – 2018. – № 2. – С. 41-50.

У статті проаналізовано наукові публікації іноземних і тайванських дослідників, в яких обґрунтовано вплив кліматичних змін на навколишнє середовище, на економіку і на суспільство у цілому. Розкрито вплив високоосновних викидів на економіку у цілому, розроблено метод економічної оцінки, досліджено застосування систем уловлювання викидів після спалювання (РСС) у металургійній промисловості, визначено внесок таких систем у економічний розвиток, зміни у споживанні і використанні енергії та перевага РСС для навколишнього середовища, для міжгалузевої взаємозалежності та аналізу економічної ефективності.

101. Kalinichenko A. V. Economic and environmental aspects of the us dairy industry (the Dean Food case study) =

Економіко-екологічні аспекти американської молочної галузі (на прикладі компанії "Dean Food") / А. V. Kalinichenko // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 12. – С. 229-235.

У статті на прикладі компанії "Dean Food" представлено основні економічні підходи до охорони навколишнього середовища в успішних американських компаніях, що займаються виробництвом, переробкою та збутом молока й молочної продукції.

Утилізація відходів

102. Андрейченко А. В. Практика застосування безвідходних технологій в апк на шляху до виконання глобальної програми сталого розвитку / А. В. Андрейченко // Агросвіт. – 2018. – № 6. – С. 40-45.

У статті досліджено практику застосування безвідходних технологій в різних сферах АПК (м'ясній, молочної, зерновій, хлібопекарській, кондитерській, пивоварній, фармацевтичній промисловостях) у розрізі проблематики виконання Глобальної програми сталого розвитку на 2016—2030 роки. Визначено цілі сталого розвитку, спрямовані на ефективне використання ресурсів та застосування більш чистого й безвідходного виробництва. Розглянуто практику впровадження безвідходних технологій в АПК у провідних державах світу (США, Данії, Чехії, Німеччині, Великобританії, Польщі, Угорщині, Франції, Італії, Нідерландах, Японії). Акцентовано увагу на необхідності впровадження в Україні сучасних безвідходних технологій у господарський обіг на основі позитивного міжнародного досвіду у сфері поводження з відходами АПК. Доведено, що для запобігання глобальних викликів безпеці, людству необхідне агропромислове виробництво нового типу, що буде відповідати принципам сталого розвитку. Обґрунтовано, що світові тенденції поводження з відходами АПК свідчать про

зміну акцентів щодо їх використання, а саме про перехід на безвідходне виробництво, що забезпечує комплексну переробку агропромислових відходів, досягнення економічної, екологічної та соціальної ефективності.

103. Білоусов І. В. Успішне розв'язання проблем утилізації відходів у тваринництві та птахівництві / І. В. Білоусов // Екологічний вісник. – 2014. – № 6. – С. 21.

104. Всесвітній день охорони довкілля: акція "Здай лампу - збережи природу" // Екологічний вісник. – 2015. – № 3. – С. 32.

Представлено огляд природоохоронної акції "Здай лампу - збережи природу", яка була проведена Всеукраїнською екологічною лігою 5 червня 2015 р.

105. Газификация канализационного ила / В. П. Ключ, С. В. Ключ, Г. А. Четверик, В. П. Демчина // Энерготехнологии и ресурсосбережение. – 2018. – № 2. – С. 9-15.

106. Гриценко А. В. Стан проблеми утилізації відпрацьованих мастил в Україні та світі / А. В. Гриценко // Екологічний вісник. – 2016. – № 4. – С. 25-26.

Розглянуто питання утилізації відпрацьованих мастильних матеріалів (ВММ).

107. Гуменюк Г. Д. Поводження з відходами: вимоги Європейського Союзу і законодавства України / Г. Д. Гуменюк, Г. В. Войтюк // Стандартизація. Сертифікація. Якість. – 2015. – № 3. – С. 26-29.

108. Дегодюк Е. Рентабельне застосування / Е. Дегодюк, О. Літвінова, А. Кириченко // Аграрний тиждень. Україна. – 2017. – № 12. – С. 72-73.

Про застосування відходів промислових свинокомплексів як добрива.

109. Демчук І. Про використання в аграрному секторі рідких відходів виробництва мінеральних добрив / І. Демчук, Н. Фоміна, Г. Столяренко // Екологічний вісник. – 2019. – № 1. – С. 25-26.

110. Друженко Т. Доходи з відходів, або життя і сяння німецького біогазу / Т. Друженко // Пропозиція. – 2018. – № 7-8. – С. 187-189.

111. Дудзяк О. А. Значення екології для розвитку сільських територій / О. А. Дудзяк // Агросвіт. – 2019. – № 6. – С. 55-58.

Сучасний екологічний стан сільських територій пов'язаний із негативними змінами екосистем біосфери, значним зменшенням біопродуктивності і біорізномайття, виснаженням ґрунтів і мінеральних ресурсів при одночасному не баченому зростанні забруднення всіх геосфер. Все це межує зі знищенням середовища існування людства. З цією проблемою нині зіштовхнулись і жителі сільської місцевості, через відсутність повноцінних пунктів збору і утилізації відходів, як для селян та переробних підприємств. Відсутність спеціалізованих могильників для захоронення біологічних відходів сільського господарства також є великою проблемою на сільських територіях України, що призводить до загального забруднення екології сільських територій. За допомогою проведеного дослідження можна чітко сформулювати напрямки і цілі програми, які в подальшому можна реалізувати на практиці, що дозволить спонукати відновлення і розвиток сільських територій України в період адміністративно-територіальної реформи.

112. Єремеев І. С. Дослідження впливу полігонів ТПВ на землі сільськогосподарського призначення / І. С. Єремеев, С. В. Марчук // Агросвіт. – 2015. – № 15. – С. 3-8.

113. Здановський В. Г. Проблеми безпечного поводження з відходами в Україні / В. Г. Здановський // Інформаційний бюлетень з питань праці. – 2019. – № 2. – С. 97-109.

114. Ігнатенко О. П. Запровадження комбінованої організаційно-економічної системи у сфері поводження з відходами кінцевого споживання продукції / О. П. Ігнатенко // Екологічний вісник. – 2016. – № 1. – С. 6-8.

Викладено основні положення щодо розв'язання проблем у сфері поводження з відходами кінцевого споживання продукції.

115. Калініченко К. В. Створення високоефективних ґрунтосубстратів на основі гелевих композицій для рослинництва та рекреації техногенних земель / К. В. Калініченко // Вісник Національної академії наук України. – 2016. – № 4. – С. 53-63.

За матеріалами наукового повідомлення на засіданні Президії НАН України 2 березня 2016 року.

116. Карпенко Ю. Проблеми утилізації комунальних побутових відходів в межах територій природоохоронних установ (на прикладі Мезинського національного природного парку) / Ю. Карпенко, А. Наливайко // Екологічний вісник. – 2018. – № 6. – С. 13-14.

На прикладі Мезинського національного природного парку, створеного у 2006 році на території Коропського району Чернігівської області, розглядаються основні проблеми, які стосуються комунальних побутових відходів та поводження з ними.

117. Колодійчук І. А. Зasadничі принципи формування системи поводження з відходами / І. А. Колодійчук // Регіональна економіка. – 2017. – № 2 (84). – С. 80-88.

У статті розкриті основні принципи, на яких

грунтуються концептуальні основи формування системи управління відходами. Запропоновані принципи доповнюють технічну редакцію проекту Національної стратегії поводження з відходами, у якій основні положення трактуються не чітко, що ускладнює їх сприйняття.

118. Колодійчук І. Методологічні засади формування територіально-збалансованих систем управління відходами / І. Колодійчук // Екологічний вісник. – 2019. – № 3. – С. 26-29.

119. Купінець Л. Є. Впровадження зарубіжного досвіду поводження з відходами в Україні / Л. Є. Купінець, С. І. Рассадникова // Екологічний вісник. – 2014. – № 6. – С. 22-23.

Аналізується катастрофічний стан сучасних процесів організації та управління відходами в Україні. Робиться висновок, що подолання катастрофічного стану в Україні слід здійснювати шляхом удосконалення та інноваційного перетворення системи управління та організації поводження з відходами на сучасну, ефективно діючу систему.

120. Кучерук М. Д. Без тваринництва немає рослинництва. Органічне виробництво - цілісна взаємопов'язана система господарювання / М. Д. Кучерук, Р. І. Білик // Тваринництво сьогодні. – 2019. – № 4. – С. 4-11.

121. Малышева Н. Р. Эколого-правовые вопросы научно-технического прогресса / Н. Р. Малышева, Н. И. Ерофеев, В. Н. Петрина. – К. : Наукова думка, 1993. – 160 с.

Розкрито поняття фінансової діяльності держави, предмет, метод, джерела та систему фінансового права.

122. Мельник В. Компостування посліду / В. Мельник // Наше птахівництво. – 2019. – № 5. – С. 28-29.

Компостування пташиного посліду є одним із

найпростіших і екологічно безпечних способів його утилізації, що забезпечує знешкодження в ньому шкідливих чинників.

123. Мельник В. Переробка відходів / В. Мельник // Наше птахівництво. – 2018. – № 1. – С. 38-41.

За налагодженої системи переробки відходів вони не сприятимуть розповсюдженню патогенних мікроорганізмів, а використовуватимуться як кормова сировина для птиці.

124. Мичак А. Г. Геологічне середовище як місце утилізації відпрацьованого ядерного палива та радіоактивних відходів за даними космічних зйомок / А. Г. Мичак, В. Є. Філіпович // Екологічний вісник. – 2017. – № 2. – С. 26-27.

Оскільки через 50-100 років захоронення радіоактивних відходів, як відпрацьованих, так і новостворених, буде актуальним, то від геологічного середовища, як стійкого у часі консервативного природного резервуару утилізації відпрацьованого ядерного палива та радіоактивних відходів, людству не обійтися.

125. Мінприроди виступає за суттєве підвищення штрафів за випалювання рослинності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/32232.html> - Дата останнього доступу : 19.11.2019

126. Міщенко В. С. Зміцнення бази екологічного оподаткування в Україні: методологія і практика / В. С. Міщенко // Економіка України. – 2016. – № 3. – С. 75-87.

127. Муштрук М. Сучасне виробництво кормового борошна і технічних тваринних жирів / М. Муштрук // Продовольча індустрія АПК. – 2018. – № 2. – С. 31-37.

Встановлено, що технології переробки відходів харчових і

переробних виробництв АПК постійно удосконалюються, для підвищення якості та біологічної цінності кормової продукції та зменшення забруднення навколишнього середовища. Проведено розширений аналіз комплектації технологічних ліній для виробництва м'ясо-кісткового борошна і його сумішей та проаналізовано особливості роботи обраних технологічних ліній. Проведено аналіз загальної схеми виробництва м'ясо-кісткового борошна і технічного жиру, а якість кормового борошна та технічних тваринних жирів, як і правила приймання, пакування, маркування, транспортування і зберігання регулюються відповідними національними стандартами.

128. Омеляненко Т. Л. Напрями екологічної політики у сфері поводження з відходами в Україні / Т. Л. Омеляненко, Ю. М. Маковецька // Екологічний вісник. – 2015. – № 6. – С. 8-9.

129. Павленко С. Закордонні технології анаеробного перероблення органічних відходів / С. Павленко, О. Ляшенко, Ю. Філоненко // Техніка і технології АПК. – 2014. – № 10. – С. 28-34. – Закінч. Почат. № 9. - 2014.

130. Павлюк Н. Енергетична утилізація твердих побутових відходів відповідно до національної Стратегії поводження з відходами в Україні / Н. Павлюк, О. Сігал // Екологічний вісник. – 2018. – № 5. – С. 25.

131. Пашков А. П. Сучасний стан і досвід поводження з небезпечними відходами в Україні та за кордоном / А. П. Пашков, О. Г. Мітюкова, С. І. Пашков // Безпека життєдіяльності. – 2018. – № 3. – С. 36-38.

132. Плаван В. П. Поводження з полімерними відходами: законодавчі вимоги Євросоюзу та України / В. П. Плаван, О. О. Демиденко ; Інтерв'ю записав В. Поліщук // Екологічний вісник. - 2017. - № 4. - С. 22-23

133. Поводження з відходами: ризики для здоров'я людини та довкілля / Л. Повякель, С. Сноз, Л. Смердова, О. Бобильова // Екологічний вісник. – 2019. – № 3. – С. 25-27.

134. Прокудіна Н. Куди дівати відходи інкубації / Н. Прокудіна // Наше птахівництво. – 2017. – № 6. – С. 26-29. В статті надається характеристика нових сучасних кросів, а також основних постачальників генетичної продукції на цьому ринку.

135. Резолюція Національного Форуму "Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології" // Екологічний вісник. – 2014. – № 6. – С. 4-5.

Міститься резолюція Національного Форуму "Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології", який проходив 4-5 листопада 2014 р. в Києві.

136. Рибальченко Є. Сучасний стан та проблеми поводження з відходами в Україні / Є. Рибальченко // Екологічний вісник. – 2018. – № 4. – С. 8-9.

137. Романів М. В. Проблема утилізації сміття в Україні / М. В. Романів // Безпека життєдіяльності. – 2017. – № 10. – С. 32-33.

138. Романчук С. В. Методичні підходи до оцінювання еколого-економічної ефективності переробки відходів / С. В. Романчук // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 5. – С. 321-327.

У статті запропоновано власну методіку розрахунку показника еколого-економічної ефективності переробки відходів на цукровому заводі. Розроблена методіка може бути застосована на підприємствах, які мають намір переробляти власні відходи з метою отримання біогазу,

що забезпечить підвищення економічної рентабельності виробництва та зменшить шкідливий вплив на довкілля.

139. Рубан Б. В. Утилізація отходов убоя и переработки птицы / Б. В. Рубан // Птахівництво. Україна. – 2019. – № 1-2. – С. 46-47.

140. Світові еколого-економічні пріоритети у вирішенні проблем відходів / М. Г. Громико, А. П. Пашков, Л. А. Нападовська [та ін.] // Безпека життєдіяльності. – 2015. – № 3. – С. 19-22.

141. Сітніков С. Скільки коштує гній? / С. Сітніков // Прибуткове свинарство. – 2014. – № 6. – С. 104-108.

Перетворення рідкого гною свиней на органічне добриво.

142. Скрипник А. В. Аналіз та моделювання енергетичного потенціалу рослинних решток вітчизняного аграрного сектору / А. В. Скрипник, Н. А. Клименко, Ю. О. Нам'ясенко // Економіка АПК. – 2019. – № 8. – С. 17-26.

143. Скрипник А. В. Проблеми фінансування та оподаткування у сфері утилізації відходів в Україні та світі / А. В. Скрипник, І. С. Міхно // Економіка України : Науковий журнал. – 2015. – № 12. – С. 59-69.

Висвітлено проблеми утилізації відходів і шляхи її фінансування у світі, досвід інших країн. Проаналізовано стан, проблеми та шляхи утилізації відходів в Україні та світі.

144. Стратегічна ціль 4 "Екологічна безпека та збереження довкілля" // Екологічний вісник. – 2015. – № 1. – С. 7-9.

145. Табенська О. І. Інноваційні тенденції розвитку ресторанного бізнесу / О. І. Табенська // Економіка. Фінанси. Право. – 2019. – № 1. – С. 31-34.

146. Технологія отримання палив для енергетики АПК

під час переробки відходів /С. Уминський, І. Дударев, П. Осадчук [та ін.] // Техніка і технології АПК. – 2019. – № 2. – С. 16-17.

147. Ткаченко В. С. Національні особливості поводження з побутовими та іншими відходами / В. С. Ткаченко, О. В. Ващук // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 3. – С. 217-227.

У статті проведено детальний аналіз динаміки та структури обсягів відходів, який підтверджує, що основним забруднювачем навколишнього природного середовища є промисловість, особливо чорна, кольорова, вугільна, нафтодобувна, нафтопереробна, хімічна, а також автомобільний транспорт і сільськогосподарське виробництво. І тому екологічна безпека і охорона навколишнього природного середовища мають забезпечуватися державою шляхом екологічної паспортизації промислових підприємств, нормування і лімітування відходів та викидів, оплати зборів за використання природних ресурсів і забруднення навколишнього природного середовища, здійснення державного екологічного моніторингу та контролю тощо.

148. Ткаченко Т. П. Концепція безвідходного виробництва як фактор підвищення прибутковості підприємства / Т. П. Ткаченко, С. О. Кириченко, Ф. Н. Аларікі // Агросвіт. – 2018. – № 9. – С. 60-63.

149. Тонковид О. Техніко-технологічне рішення для раціональної утилізації вторинної сировини тваринництва / О. Тонковид, О. Тихоненко, Л. Рудик // Техніка і технології АПК. – 2018. – № 12. – С. 36-40.

150. Фогель М. Україна захлинається відходами! Екологічна катастрофа на горизонті... / М. Фогель // Екологічний вісник. – 2018. – № 3. – С. 11-12.

151. Чайка В. Крематори: вимоги та можливості / В. Чайка // Наше птахівництво. – 2015. – № 1. – С. 32-34. Перетворення відходів птахівництва на попіл.

152. Шевченко І. Шляхи використання органічних відходів свинарства / І. Шевченко, В. Козир, В. Харитонов // Тваринництво України. – 2018. – № 2-3. – С. 16-22.

Розглянуто аналіз існуючих і перспективних технологій утилізації органічних відходів свинарства з визначенням напрямів найбільш раціонального розв'язання проблеми.

153. Шейко І. П. Промышленное свиноводство и окружающая среда / И. П. Шейко // Ефективне тваринництво. – 2016. – № 1. – С. 46-48.

154. Щурик М. В. Організаційно-економічні засади збирання, складування та утилізації твердих побутових відходів і сміття: макроекономічний розріз / М. В. Щурик, О. Р. Надрага // Статистика України. – 2017. – № 1. – С. 40-46.

155. Якість місцевої сировини різного походження та способи її раціонального використання в сільському господарстві / Є. В. Скрильник, А. М. Кутова, В. А. Гетманенко, Ю. Н. Товстий // Вісник аграрної науки. – 2016. – № 7. – С. 12-16.

Розглянуто технологічні аспекти переробки сировини на добрива та особливості її раціонального використання в сільському господарстві.

156. Kalinichenko A. V. Economic and environmental aspects of the us dairy industry (the Dean Food case study) = Економіко-екологічні аспекти американської молочної галузі (на прикладі компанії "Dean Food") / А. V. Kalinichenko // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 12. – С. 229-235.

У статті на прикладі компанії "Dean Food" представлено основні економічні підходи до охорони навколишнього середовища в успішних американських компаніях, що займаються виробництвом, переробкою та збутом молока й молочної продукції.

157. Koblianska I. I. Management of spent chemical current sources in Ukraine: problems and ways of their solution = Поводження з відпрацьованими побутовими елементами живлення в Україні: проблеми та напрями їх вирішення / I. I. Koblianska, T. I. Shevchenko, O. I. Vyshnytska // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 11. – С. 258-266.

У статті проаналізовано нормативно-правове забезпечення у сфері поводження з хімічними джерелами живлення в Україні з точки зору відповідності вимогам екобезпечного поводження з небезпечними речовинами. Визначено стратегічні орієнтири державної екологічної політики України в регулюванні досліджуваної галузі.

Екологічна політика

158. Архангельский Ю. С. О ключевых современных проблемах Украины / Ю. С. Архангельский // Економіка України : Науковий журнал. – 2019. – № 4. – С. 82-90.

Рассмотрены актуальные экономические вопросы современной Украины. В частности, определена формула для непредоставления дотаций производителям продукции. Особое внимание уделено вопросам ценообразования в электроэнергетике - обосновано применение единых оптовых цен на покупаемую электроэнергию у ее производителей. Рассмотрена целесообразность применения резко повышенных тарифов на "зеленую" электроэнергию. Показана закономерность перехода к бездефицитному бюджету. Проведен краткий анализ результатов структур-

ной перестройки економіки України починаючи з 1992 г.

159. Білявська Ю. В. Екологічний менеджмент підприємства / Ю. В. Білявська // Економіка України. – 2016. – № 4. – С. 104-111.

160. Бортницька станція аерації: виклики, загрози та шляхи вирішення екологічних проблем // Екологічний вісник. – 2018. – № 1. – С. 8-9.

20 лютого 2018 р. у приміщенні Київської обласної державної адміністрації відбулось засідання круглого столу "Бортницька станція аерації: виклики, загрози та шляхи вирішення екологічних проблем", організатором якого виступила Всеукраїнська екологічна ліга.

161. Бохан А. В. Науковий концепт екологічної безпеки в міжнародних економічних відносинах / А. В. Бохан // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 12. – С. 78-83. У статті розглянуто нові аспекти розуміння концепту екологічної безпеки та її складових, що визначають спрямованість розвитку міжнародних економічних відносин за умов глобалізації. Доведено, що формування екологічного порядку вбачається в єдності світу, орієнтації на консолідацію та створення прогресивної системи економічного співробітництва.

162. Бутенко Д. Переробка сміття - справа короля! / Д. Бутенко // Фінансовий контроль. – 2015. – № 5. – С. 35-39.

163. В Україні стартувала геоінформаційна система «Відкрите довкілля» з пілотними мапами «Водні ресурси», «Атмосферне повітря» та «ЕкоФінанси» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/33531.html> - Дата останнього доступу : 19.11.2019.

164. Веклич О. О. Засади уніфікації структури вітчизняного екологічного оподаткування відповідно до класифікаційних стандартів Євростату / О. О. Веклич // Фінанси України. – 2016. – № 6. – С. 31-50.

У статті досліджено вітчизняну податково-бюджетну базу екологічного оподаткування з точки зору її узгодженості із стандартами податкового права країн - членів ЄС.

165. Веклич О. О. Специфіка вартісного виміру цінності екосистемних послуг при визначенні збитку від забруднення навколишнього природного середовища / О. О. Веклич // Економіка України : Науковий журнал. – 2019. – № 6. – С. 54-78.

Уперше розкрито змістове наповнення економічного збитку від втрат екосистемних товарів і послуг. Охарактеризовано специфіку вартісного виміру цінності цих послуг. Статистично доведено необхідність урахування вагомого внеску екосистемних послуг у суспільний дохід або, навпаки, їх втрат, з метою створення науково вірогідної основи для прийняття більш обґрунтованих і достовірних практичних рішень при формуванні й реалізації соціально-економічної та екологічної політики.

166. Вишницька О. І. Електронні відходи в Україні: проблеми та шляхи їх розв'язання / О. І. Вишницька // Екологічний вісник. – 2016. – № 1. – С. 10-11.

Викладено основні положення щодо впровадження в Україні ефективної системи поводження з відходами електричного та електронного обладнання (ВЕЕО).

167. Впровадження закону України "Про ратифікацію протоколу про реєстр викидів та перенесення забруднювачів" та використання екологічного податку // Екологічний вісник. – 2017. – № 5. – С. 2-4.

20 жовтня 2017 року в Комітеті Верховної Ради України

з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи відбулося засідання круглого столу "Впровадження Закону України "Про ратифікацію Протоколу про реєстр викидів та перенесення забруднювачів" та використання екологічного податку".

168. Гадзало А. Я. Світовий досвід транскордонного співробітництва у сфері природокористування / А. Я. Гадзало // Агросвіт. – 2017. – № 14. – С. 3-6.

169. Галущенко С. В. О необходимости соответствия национальных природных парков Украины международным стандартам / С. В. Галущенко // Екологічний вісник. – 2016. – № 4. – С. 5-7.

Рассмотрено состояние национальных природных парков Украины в настоящее время. Представлены природоохранные стандарты, принятые МСОП (IUSN).

170. Гасанов С. Фіскальне регулювання природокористування: перспективи модернізації / С. Гасанов, В. Голян // Економіст. – 2015. – № 12. – С. 9-12.

171. Гелетуха Г. Г. Перспективи розвитку біоенергетики як інструмент заміщення природного газу в Україні / Г. Г. Гелетуха, Т. А. Железна // Екологічний вісник. – 2015. – № 3. – С. 6-10.

172. Громадська оцінка Звіту Уряду про хід і результати виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України у 2016 році в екологічній сфері // Екологічний вісник. – 2017. – № 2. – С. 6-7.

16 березня 2017 року відбулося засідання Національної екологічної ради України, присвячене розгляду Звіту Уряду про хід і результати виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України у 2016 році в екологічній сфері.

173. Данькевич С. М. Моніторинг як інструмент фінансово-економічного механізму збалансованого використання земель лісогосподарського призначення / С. М. Данькевич // Агросвіт. – 2019. – № 10. – С. 32-40.

У дослідженні наведено ключові проблеми моніторингу використання земель лісогосподарського призначення на національному рівні в напрямі збалансованого управління цим ресурсом. Представлений огляд напрямів удосконалення еколого-економічних показників моніторингу землекористування, які забезпечували б основу для аналізу ситуації, виявлення тенденцій і проблемних питань з використання земель лісогосподарського призначення. Окреслено потенціал використання моніторингу як інструменту фінансово-економічного механізму збалансованого використання земель лісогосподарського призначення в масштабах України. Наведено огляд ключових цільових груп показників моніторингу, які будуть істотно сприяти оцінці ефективності досягнення збалансованого землекористування на рівні країни, підвищенню узгодженості міжвідомчого управління природними ресурсами, також наведено варіанти можливих конфліктів і запропоновані конкретні способи досягнення цілей без шкоди для природних ресурсів і екосистем. У межах цих груп запропоновано доповнити систему моніторингу використання земель такими показниками, як знеліснення, швидкість вирубки лісів, перетворення інших видів землекористування в лісові землі (і навпаки), викиди парникових газів, моніторинг біорізноманіття в межах окремих територій тощо.

174. Дегодюк Е. Г. Лінія фронту землі української / Е. Г. Дегодюк // Екологічний вісник. – 2015. – № 2. – С. 8-10.

Аналізуючи сучасний екологічний стан в Україні, автор наголошує на необхідності невідкладних, системних і

послідовних реформ, які повинні виходити зі стратегії сталого розвитку країни.

175. Дерій Ж. В. Екологічна компонента корпоративної соціальної відповідальності: світовий досвід та українські реалії / Ж. В. Дерій, Т. І. Зосименко // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 11. – С. 278-290.

У статті досліджено глобальні тренди розвитку корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) з особливим акцентом на її екологічній складовій. Проаналізовано нефінансову звітність підприємств України та виявлено недостатній рівень відображення інформації щодо поточних напрямів та стратегії екоорієнтованої діяльності.

176. Дискусійні платформи "Україна на шляху до збалансованого розвитку: інтеграція положень Конвенцій Ріо у національну політику України" // Екологічний вісник. – 2015. – № 3. – С. 5.

Представлено огляд роботи публічних обговорень (платформ), що були проведені у Києві з лідерами неурядових організацій, провідними науковцями, представниками державної влади та приватними підприємцями у рамках проекту ПРООН/ГЕФ "Інтеграція положень Конвенцій Ріо в національну політику України".

177. Дяченко О. В. Проблематика перехідного періоду до еколого-орієнтованої економіки / О. В. Дяченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2018. – № 6. – С. 4-8.

Досліджено питання сучасних викликів та проблемних місць сталого розвитку аграрного сектору України. Проведено аналіз фермерського підприємства в розрізі стратегічного планування його розвитку з урахуванням необхідності впровадження ідей та концепцій сталого розвитку.

178. Дячук О. А. Внесок України до нової глобальної кліматичної угоди / О. А. Дячук // Економіка і прогнозування. – 2016. – № 1. – С. 129-141.

179. Екологічна політика м. Миколаєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mkrada.gov.ua/content/ekologichna-politika-ta-plan-diy-na-hhi-stolittya.html> - Дата останнього доступу : 19.11.2019.

180. Екологічні аспекти розвитку гідроенергетики в Україні // Екологічний вісник. – 2018. – № 2. – С. 4-5.

18 квітня 2018 р. в Комітеті екологічної політики Верховної Ради України відбулось засідання круглого столу на тему "Екологічні аспекти розвитку гідроенергетики в Україні".

181. Екологічні засади збалансованого розвитку: регіональні аспекти // Екологічний вісник. – 2016. – № 3. – С. 6-7.

10-11 травня 2016 року на базі Прикарпатського національного університету та Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти за підтримки міжнародного проекту програми TEMPUS IV "Екологічна освіта для Білорусі, Росії та України", а також Івано-Франківської обласної державної адміністрації відбулася міжнародна науково-практична конференція "Екологічні засади збалансованого регіонального розвитку".

182. Екологія промислового регіону: III екологічний форум // Екологічний вісник. – 2018. – № 5. – С. 2-4.

14 вересня 2018 року р. у м. Краматорськ Донецької області відбувся III екологічний форум "Екологія промислового регіону", метою якого стало формування еколого-економічних умов для збалансованого (сталого) розвитку регіону, впровадження ефективних технологій для раціонального використання природних ресурсів, залучення

ня інвестицій в екологічні проекти, розвиток співробітництва у сфері енерго- та ресурсозбереження та ін.

183. Закарпатська область // Екологічний вісник. – 2017. – № 3. – С. 5.

Проаналізовано стан екологічної ситуації в Закарпатській області та надано рекомендації органам влади для поліпшення екологічного стану.

184. Засідання Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики "Екологічні проблеми Донбасу: наслідки воєнних дій та шляхи їх розв'язання" // Екологічний вісник. – 2017. – № 3. – С. 7.

185. Захарченко С. Куди витрачаються кошти Державного фонду охорони навколишнього середовища / С. Захарченко // Фінансовий контроль. – 2019. – № 1. – С. 30-35.

186. Збалансоване управління природно-ресурсним потенціалом агросфери України за принципами конвенцій Ріо / О. Г. Тараріко, О. В. Сиротенко, Т. В. Ільєнко, Т. Л. Кучма // Агроекологічний журнал. – 2015. – № 1. – С. 21-36.

187. Интымакова А. Моделирование процессов государственного управления в сфере окружающей среды / А. Интымакова // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 12. – С. 398-407.

В статье рассмотрены вопросы эколого-экономического взаимодействия в процессах государственного управления, предложена математическая модель государственного управления в сфере охраны окружающей среды на примере управления отходами производства и потребления.

188. Ігнатенко О. П. Залучення альтернативних територій для використання біомаси / О. П. Ігнатенко // Екологічний вісник. – 2017. – № 5. – С. 11-12.

Розглядаються питання використання біомаси в енергетичному та муніципальному секторі та необхідності збільшення обсягів висаджування енергетичних рослин, використання сільськогосподарських та лісогосподарських відходів.

189. Інтеграція екологічної політики - стратегічний пріоритет Всеукраїнської екологічної ліги // Екологічний вісник. – 2017. – № 3. – С. 2-3.

190. Інтеграція екологічної складової у стратегіях розвитку областей України // Екологічний вісник. – 2016. – № 2. – С. 23-24.

У вересні 2015 р. в Нью-Йорку відбувся Саміт ООН зі збалансованого розвитку, у якому взяли участь делегації з усього світу, в тому числі й з України. Яке значення мав цей захід і чи вплинув він на державну політику в Україні? На ці питання відповідає голова Всеукраїнської екологічної ліги Т. В.Тимочко.

191. Колодійчук І. Методологічні засади формування територіально-збалансованих систем управління відходами / Колодійчук І // Екологічний вісник. – 2019. – № 3. – С. 26-29.

192. Комітетські слухання з питань реформування природоохоронної галузі та зміни системи нагляду за дотриманням законодавства // Екологічний вісник. – 2015. – № 6. – С. 20.

16 грудня 2015 р. Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи провів слухання на тему: "Реформування природоохоронної галузі: зміна системи нагляду за дотриманням законодавства".

193. Коробська А. О. Сапропель - цінний продукт органічного походження / А. О. Коробська // Екологічний вісник. – 2016. – № 2. – С. 30-32.

Надано характеристику сапропелю як продукту органічного походження. Проаналізовано процес видобування сапропелю стосовно дотримання вимог до охорони надр і водних ресурсів та раціонального використання сировинних запасів.

194. Крисінська Д. О. Україна без сміття: який шлях розв'язання проблеми обрати? / Д. О. Крисінська // Екологічний вісник. – 2016. – № 6. – С. 28-31.

Розглянуто проблему поводження з побутовими відходами в Україні.

195. Купріянич І. П. Забезпечення екологічної безпеки на територіях, що зазнали радіоактивного забруднення / І. П. Купріянич, Н. В. Мединська // Агросвіт. – 2015. – № 20. – С. 89-93.

196. Лазарева О. В. Особливості сталого розвитку сільськогосподарського землекористування / О. В. Лазарева, О. С. Хапун // Агросвіт. – 2017. – № 21. – С. 21-25.

197. Лисиченко Г. В. Проблеми хімічної та радіаційної безпеки України (за матеріалами наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 29 квітня 2015 року) / Г. В. Лисиченко // Вісник Національної академії наук України. – 2015. – № 6. – С. 20-27.

198. Ляшенко М. В. До питання щодо мотивації екологізації тваринництва / М. В. Ляшенко // Агросвіт. – 2018. – № 10. – С. 54-57.

У статті розглядаються дискусійні питання щодо мотивації екологізації тваринництва. Показано обмеження використання в правовому полі та в практиці

України основного принципу міжнародної екологічної політики "забруднювач платить". Між тим, саме цей принцип є базовим для формування економічних механізмів як найбільш ефективних інструментів мотивації екологізації тваринництва. Обґрунтовано необхідність застосування екологічного податку, зокрема, податку на викиди парникових газів для екологічного регулювання локалізації виробництва продукції тваринництва.

199. Малей О. В. Поводження з твердими відходами: українські реалії / О. В. Малей // Екологічний вісник. – 2016. – № 1. – С. 8-9.

Досліджуються проблеми поводження з твердими відходами в Україні.

200. Марушевський Г. Міста і ветланд-парки: досвід Китаю / Г. Марушевський // Екологічний вісник. – 2019. – № 1. – С. 7-9.

201. Матвійчук Д. Європейські практики в енергетиці / Д. Матвійчук, О. Моїсеєнко // Охорона праці : наук.-виробн. журн. – 2018. – № 4. – С. 26-31.

Про досвід ПАТ "ДТЕК Дніпрообленерго". Ч. III. Теорія розбитих вікон в охороні праці.

202. Мінприроди виступає за суттєве підвищення штрафів за випалювання рослинності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/32232.html> - Дата останнього доступу : 19.11.2019.

203. Натрус С. Розбудова автоматизованої системи моніторингу довкілля Донецької області / С. Натрус, Д. Аверін // Екологічний вісник. – 2015. – № 6. – С. 28-29.

Аналізується автоматизована система моніторингу навколишнього середовища "ОМОС", розроблена в Донецькій області. Система являє собою апаратно-програмний

комплекс, що дає змогу вирішувати завдання регіонального моніторингу довкілля.

204. Недава О. Фінансування природоохоронних заходів в Україні: проблеми та пропозиції до законодавчого врегулювання / О. Недава // Екологічний вісник. – 2018. – № 3. – С. 2-5.

205. Обиход Г. О. Стратегічні напрями забезпечення екологічної та природно-техногенної безпеки України / Г. О. Обиход // Вісник Національної академії наук України. – 2015. – № 12. – С. 53-59.

206. Одосій С. Сміття в Україні. Проблеми та вирішення / С. Одосій // Безпека життєдіяльності. – 2019. – № 10. – С. 15-16.

207. Омеляненко Т. Л. Напрями екологічної політики у сфері поводження з відходами в Україні / Т. Л. Омеляненко, Ю. М. Маковецька // Екологічний вісник. – 2015. – № 6. – С. 8-9.

208. Остап Семерак: «Мінприроди запропонувало українському парламенту суттєве підвищення штрафів щодо шкоди навколишньому середовищу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/32353.html> - Дата останнього доступу : 19.11.2019.

209. Пашков А. П. Управління еколого-економічною безпекою на засадах ризик-орієнтованого підходу / А. П. Пашков, Л. А. Щаслива // Безпека життєдіяльності. – 2017. – № 9. – С. 32-35.

210. Поліщук С. Бізнес-структури продовжують нищити природу, прикриваючись "альтернативною енергетикою" / С. Поліщук // Екологічний вісник. – 2016. –

№ 1. – С. 23-24.

ПАТ "Укргідроенерго" планує розмістити Верхньодністровський каскад ГЕС на заповідних територіях національного парку "Дністровський каньйон", частині природних комплексів національного природного парку "Хотинський" та частині Галицького національного парку. Активісти Всеукраїнської екологічної ліги Івано-Франківської, Тернопільської та Чернівецької областей докладають багато зусиль, намагаючись не допустити цього будівництва.

211. Порошенко підписав Стратегію екологічної політики до 2030 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2670145-porosenko-pidpisav-strategiu-ekologichnoi-politiki-do-2030-roku.html> - Дата останнього доступу : 19.11.2019.

212. Приєднання України до Мінаматської конвенції: громадські консультації // Екологічний вісник. – 2018. – № 5. – С. 5-6.

Упродовж вересня-жовтня 2018 р. Всеукраїнська екологічна ліга та Національний центр "Екологічні ініціативи" провели низку громадських консультацій щодо приєднання України до Мінаматської конвенції. Прийняття Мінаматської конвенції про ртуть було викликане сумнозвісними подіями 50-60 рр. минулого століття. Саме тоді (у 1956 р.) була вперше офіційно зареєстрована хвороба Мінамата у людей, які мешкали біля затоки Мінамата у південно-західній частині Японії. Згодом було доведений зв'язок захворювання зі споживанням отруєної ртуттю риби. Забрудник потрапляв до морської затоки зі стічними водами хімічного заводу Chisso.

213. Проблеми та перспективи формування Стратегії поводження з небезпечними відходами в Україні // Екологічний вісник. – 2016. – № 6. – С. 24-25.

У м. Києві 22-23 листопада 2016 року відбувся національний форум "Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології".

214. Проблеми та перспективи формування Стратегії поводження з небезпечними відходами в Україні (витяг з резолюції Національного форуму) // Екологічний вісник. – 2016. – № 6. – С. 26.

Представлено витяг з резолюції Національного форуму "Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології".

215. Проект реформування природоохоронної галузі України // Екологічний вісник. – 2015. – № 6. – С. 21-22.

Міститься текст Проекту реформування природоохоронної галузі України.

216. Промислова безпека радіоактивно забрудненого навколишнього середовища / В. Д. Макаренко, В. М. Криворотько, Ю. В. Макаренко, С. Д. Коваленко // Безпека життєдіяльності. – 2015. – № 1. – С. 17-19.

217. Пропозиції учасників круглого столу // Екологічний вісник. – 2017. – № 5. – С. 5-6.

Містяться пропозиції учасників круглого столу "Впровадження Закону України "Про ратифікацію Протоколу про реєстр викидів та перенесення забруднювачів" та використання екологічного податку".

218. Результати робочої наради щодо стану моніторингу якості повітря [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/33849.html>. – Дата останнього доступу : 19.11.2019.

219. Розвиток державної системи моніторингу навколишнього середовища // Екологічний вісник. – 2015. – № 6. – С. 27.

Представлено огляд роботи науково-практичної конференції "Розвиток державної системи моніторингу навколишнього середовища в Донецькій області", яка відбулася 15-16 грудня 2015 р. в м. Слов'янськ (Донецька область).

220. Степаненко А. В. Теоретичні аспекти екологічної модернізації економічного розвитку / А. В. Степаненко, А. А. Омельченко // Економіка України. – 2018. – № 1. – С. 40-53.

221. Стратічук Н. В. Проблематика запровадження стратегічної екологічної оцінки / Н. В. Стратічук // Таврійський науковий вісник : наук. журнал. Вип. 107 : Сільськогосподарські науки. – Херсон, 2019. – С. 352-358.

У статті розглянуто досвід впровадження стратегічної екологічної оцінки (СЕО). Проаналізовано правові акти щодо СЕО та окреслено їх ключові положення. Висвітлено результати практичного досвіду проведення СЕО на прикладі окремого населеного пункту. Визначено як позитивні аспекти, так і основні недоліки та прогалини в українській практиці СЕО на прикладі Херсонської області.

222. Теліженко О. М. Поводження з відпрацьованими батарейками в Україні для виконання вимог Директив ЄС / О. М. Теліженко, Т. І. Шевченко // Екологічний вісник. – 2015. – № 6. – С. 10-11.

223. Тернопільська область // Екологічний вісник. – 2017. – № 3. – С. 4. Проаналізовано стан екологічної ситуації в Тернопільській області та надано рекомендації Тернопільській обласній раді для поліпшення екологічного стану.

224. У Мінприроди за участю бізнесу відбулося обгово-

рення напрацювань із впровадження системи моніторингу, звітності та верифікації (МЗВ) викидів парникових газів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/32464.html> - Дата останнього доступу : 19.11.2019.

225. Фастовець О. О. Екологічна політика туристичного підприємства для реалізації стратегії збалансованого розвитку / О. О. Фастовець // Екологічний вісник. – 2016. – № 3. – С. 13-14.

Розвиток туризму в Україні відповідно до імперативу збалансованого розвитку має ґрунтуватися на збалансованості інтересів між економічною ефективністю туристичної галузі та збереженням природного довкілля.

226. Формування агросфери України за принципами Конвенцій Ріо / О. Г. Тараріко, Ж. Л. Ємельянова, Т. В. Ільєнко, Т. Л. Кучма // Екологічний вісник. – 2014. – № 4. – С. 26-28.

227. Хвесик М. А. Механізми збереження агробіорізноманіття / М. А. Хвесик, О. В. Сакаль // Економіка АПК. – 2017. – № 3. – С. 29-37.

228. Хлобистов Є. В. Екологічна політика територіальних громад (на прикладі оцінки заподіяних збитків внаслідок забруднення довкілля) / Є. В. Хлобистов, А. О. Чечель // Екологічний вісник. – 2017. – № 5. – С. 8-10.

Розроблення конкретних заходів з реалізації локальної екологічної політики має спиратися на кілька складових: програмування (місцеві екологічні програми та проекти), проектування (інвестиційна активність) та планування розвитку поселень, узгодженість сполітиками, проектами та програмами вищого ієрархічного

територіального рівня.

229. Ціна атомного кіловата для України (роздуми після поїздки до Чорнобиля) // Екологічний вісник. – 2016. – № 2. – С. 2-4.

26 квітня 2016 р. виповнилося 30 років з дня Чорнобильської аварії. Про її наслідки для довкілля і здоров'я людей та справжню ціну "мирного атому" розповідає народний депутат України, заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи Олег Недава.

230. Чайковський Ю. Щляхи підвищення ефективності реагування на надзвичайні ситуації, пов'язані з викидом (виливом) небезпечних хімічних речовин на суб'єктах господарювання / Ю. Чайковський // Пожежна та техногенна безпека. – 2015. – № 8. – С. 26-28 .

231. Чебан М. Г. Перспективи використання біоенергетичних технологій у тепло- та гарячому водопостачанні в Івано-Франківській області / М. Г. Чебан // Екологічний вісник. – 2017. – № 5. – С. 13.

Для Івано-Франківської області найдоцільнішим є вирощування енергетичних рослин, зокрема енергетичної верби та тополі.

232. Черкаська область // Екологічний вісник. – 2017. – № 3. – С. 6.

Проаналізовано стан екологічної ситуації в Черкаській області та надано рекомендації органам влади для поліпшення екологічного стану.

233. Шевченко І. В. Стратегічна екологічна оцінка як інструмент екологічної політики України / І. В. Шевченко // Економіка України : Науковий журнал. – 2016. – № 10. – С. 79-86.

Висвітлено проблеми та особливості розвитку стратегічної екологічної оцінки (СЕО). Запропоновано методологічний поетапний підхід до здійснення СЕО з урахуванням міжнародного досвіду та вимог ЄС.

234. Шкуратов О. І. Сутність екологічної безпеки в аграрному секторі економіки: теоретичні підходи / О. І. Шкуратов // *Агросвіт*. – 2017. – № 15-16. – С. 3-10.

235. Що потрібно зробити для зменшення накопичення відходів в Україні? // *Екологічний вісник*. – 2015. – № 2. – С. 22.

Зроблено огляд роботи круглого столу "Законодавче регулювання поводження з відходами в Україні", який відбувся 11 березня 2015 року в Національній академії наук України.

236. Яка екологічна політика потрібна Україні? // *Екологічний вісник*. – 2016. – № 1. – С. 2-5.

Міститься інтерв'ю з головою Всеукраїнської екологічної ліги Тетяною Тимочко щодо стану навколишнього середовища та перспективи реформування природоохоронної галузі в Україні.

237. Воіко V. V. Environmental safety of Ukraine and its regions: the economic dimension = Екологічна безпека України та її регіонів: економічний вимір / V. V. Воіко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2015. – № 1. – Р. 292-301.

У статті проаналізовано вплив екологічної безпеки на економічний розвиток регіонів. Визначено шляхи гармонізації взаємодії у системі "природа - суспільство".

238. Brockova K. Multilateral trade rules and environmental protection = Багатосторонні торговельні правила та захист навколишнього середовища / К. Brockova, S. Mraz // *Актуальні проблеми економіки*. – 2016. – № 1. – С. 182-191.

У статті проаналізовано підхід ВТО до вирішення ситуацій, коли багатосторонні правила торгівлі знаходяться у протиріччі до національної політики із захисту навколишнього середовища. Рішення Комісії ВТО з торгівлі та навколишнього середовища та Апеляційного органу ВТО є яскравими прикладами того, що у країн-членів ВТО є певний простір для знаходження балансу між накладанням обмежень у торгівлі та вирішенням екологічних проблем.

239. Csikosova A. Ecological elements implementation in the tax system = Впровадження екологічних елементів у податкову систему / A. Csikosova, K. Culkova, V. Mokrisova // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 2. – Р. 253-261.

У статті представлено економічні інструменти екологічної політики, зокрема, екологічні податки, що розглядаються як можливість для позитивних змін у сфері екологічної політики та управління природними ресурсами. Описано процеси впровадження екоподатків у систему оподаткування, а також потенційні наслідки від такого впровадження.

240. Kolosok A. M. Establishing environmental responsibility of business in ukraine = Становлення екологічної відповідальності бізнесу в Україні / A. M. Kolosok, O. M. Strishenets // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 5. – С. 215-220.

У статті розкрито теоретичні і практичні аспекти екологічної відповідальності бізнесу. Визначено сутність поняття «екологічна відповідальність бізнесу», розглянуто його значення, проблеми та перспективи розвитку в українському бізнес-середовищі.

241. Obikhod A. A. Evaluation methodology for competitive ecological potential in the context of ensuring ecologi-

cal safety of Ukraine = Методологія оцінювання конкурентного екологічного потенціалу в контексті гарантування екологічної безпеки України / А. А. Obikhod, О. Р. Ambrosenko // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 5. – С. 229-240.

У статті запропоновано визначення конкурентного екологічного потенціалу як об'єктивної системи взаємозв'язків та відношень у сфері охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів. Розроблено методику оцінювання конкурентного екологічного потенціалу регіонів України та виділено 5 груп регіонів із критичним (I), низьким (II), помірним (III), достатнім (IV) та високим (V) рівнями конкурентоспроможності, проаналізовано їх екологічний стан.

242. Obolenska T. Y. Polystructural model of the EU environmental policy: an economic approach = Поліструктурна модель екологічної політики ЄС: економічні підходи / Т. Y. Obolenska, Т. М. Tsygankova, V. I. Chuzhykov // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 3. – Р. 203-209.

У статті розглянуто особливості реалізації екологічної політики Європейського Союзу за допомогою економічних механізмів та інструментів її здійснення. Визначено характер поліструктурності в межах реалізації секторальних та горизонтальних політик ЄС та можливості запровадження європейських підходів для збереження довкілля в Україні.

Фінансування природоохоронних заходів

243. Братюк В. П. Концепція екологічного страхування як механізм захисту навколишнього середовища / В. П. Братюк // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 6. – С. 127-134.

У статті надано порівняльний аналіз інститутів екологічного страхування та платного природокористування, здійснено дослідження правових засад, напрямів та документів комплексу екологічного страхування, досліджено міжнародний досвід страхування екологічних ризиків, запропоновано впровадження в Україні механізму екологічного страхування.

244. Використання коштів міського цільового фонду [м. Миколаїв] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mkrada.gov.ua/content/vikoristannya-koshtiv-miskogo-cilovogo-fondu.html> - Дата останнього доступу : 19.11.2019.

Інформація про використання коштів міського цільового фонду охорони навколишнього природного середовища за 2018 рік.

245. Гаркушенко О. М. Екологічне оподаткування: необхідність або податковий і політичний тиск / О. М. Гаркушенко // Економіка України. – 2016. – № 11. – С. 83-90.

246. Голян В. Інвестиції в екологію: джерела, форми та резерви нарощення / В. Голян // Економіст. – 2015. – № 8. – С. 7-11.

247. Григорків М. В. Моделі еколого-економічної динаміки двосекторної економіки з основним і допоміжним виробництвом / М. В. Григорків, В. С. Григорків // Актуальні проблеми економіки. – 2017. –

№ 6. – С. 214-221.

У статті запропоновано моделі динаміки двосекторної економіки, один із секторів якої займається випуском основної продукції, а інший – утилізацією забруднення, створеного основним виробництвом. Моделі призначено для дослідження закономірностей розвитку економічних систем в умовах їх екологізації та розробки екологічних стандартів пов'язаних з допустимими обсягами забруднення довкілля.

248. Григорків М. В. Динамічні моделі двосекторної екологічної економіки з лінійними функціями поведінки її суб'єктів / М. В. Григорків // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 12. – С. 390-397.

У статті запропоновано моделі двосекторної економіки з урахуванням процесів еколого-економічної взаємодії, економічної структури суспільства та лінійних функцій поведінки його суб'єктів. Моделі призначено для експериментальних досліджень в режимі комп'ютерної імітації процесів еколого-економічної динаміки.

249. Дребот О. І. Економіка природокористування у лісівництві та лісопромисловій галузі України / О. І. Дребот // Економіка України. – 2016. – № 11. – С. 71-82.

250. Екологія промислового регіону: III екологічний форум // Екологічний вісник. – 2018. – № 5. – С. 2-4.

14 вересня 2018 року р. у м. Краматорськ Донецької області відбувся III екологічний форум "Екологія промислового регіону", метою якого стало формування еколого-економічних умов для збалансованого (сталого) розвитку регіону, впровадження ефективних технологій для раціонального використання природних ресурсів, залучення інвестицій в екологічні проекти, розвиток співробітництва у сфері енерго- та ресурсозбереження та ін.

251. Захарченко С. Куди витрачаються кошти Державного фонду охорони навколишнього середовища / С. Захарченко // Фінансовий контроль. – 2019. – № 1. – С. 30-35.

252. Интымакова А. Моделирование процессов государственного управления в сфере окружающей среды / А. Интымакова // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 12. – С. 398-407.

В статье рассмотрены вопросы коллого-экономического взаимодействия в процессах государственного управления, предложена математическая модель государственного управления в сфере охраны окружающей среды на примере управления отходами производства и потребления.

253. Каменева Н. В. Дискретна модель оптимізації стратегії екологічного інвестування / Н. В. Каменева // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 1. – С. 348-360.

У статті запропоновано математичні методи розрахунку екологічного збитку з урахуванням зовнішніх по відношенню до підприємства ефектів, які надають можливість створити міцну основу для вибору стратегій екологічної діяльності підприємств.

254. Князь С. В. Сутність еколого-економічних, туристичних, екоінформаційних систем та взаємозв'язки між ними / С. В. Князь // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 9. – С. 280-285.

У статті уточнено сутність еколого-економічних, туристичних та екоінформаційних систем і конкретизовано взаємозв'язки між ними. Доведено, що ключовою функцією соціуму як базису мегасистем є пошук шляхів оптимізації розвитку цих систем на засадах об'єктивних природних законів і посилення суспільної, колективної та індивідуальної відповідальності за результати прийнятих

рішень перед майбутніми поколіннями.

255. Мареха І. С. Ринково-економічний канал міжпоколінної трансмісії екологічних цінностей / І. С. Мареха // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 6. – С. 282-290.

У статті запропоновано нове поняття – «природоаксіологізація». Вдосконалено визначення екологічних цінностей, вперше здійснено їх системну класифікацію. Доведено, що екологічні цінності передаються від покоління до покоління за допомогою трансмісійних каналів, які поділяються на ринкові та позаринкові. Надано рекомендації щодо вдосконалення економічних методів управління екологічними цінностями в умовах євроінтеграції.

256. Мінприроди виступає за суттєве підвищення штрафів за випалювання рослинності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/32232.html>. - Дата останнього доступу : 19.11.2019

257. Міщенко В. С. Зміцнення бази екологічного оподаткування в Україні: методологія і практика / В. С. Міщенко // Економіка України. – 2016. – № 3. – С. 75-87.

258. Недава О. Фінансування природоохоронних заходів в Україні: проблеми та пропозиції до законодавчого врегулювання / О. Недава // Екологічний вісник. – 2018. – № 3. – С. 2-5.

259. Остап Семерак: «Мінприроди запропонувало українському парламенту суттєве підвищення штрафів щодо шкоди навколишньому середовищу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/news/32353.html>. - Дата останнього досту-

пу : 19.11.2019

260. Панасюк Б. Я. Глобальні зміни клімату та економіка / Б. Я. Панасюк // Економіка АПК. – 2015. – № 11. – С. 14-22.

261. Степаненко А. В. Теоретичні аспекти екологічної модернізації економічного розвитку / А. В. Степаненко, А. А. Омельченко // Економіка України. – 2018. – № 1. – С. 40-53.

262. Тулай О. І. Державна фінансова підтримка охорони навколишнього природного середовища як необхідна умова сталого людського розвитку / О. І. Тулай // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 1. – С. 200-208.

У статті досліджено сучасний стан та проблеми державної фінансової підтримки охорони навколишнього природного середовища в контексті парадигми сталого людського розвитку. Висвітлено роль держави в екологізації національної економіки. Розглянуто взаємозалежність між екологічним оподаткуванням та видатками на охорону навколишнього природного середовища.

263. Федченко К. А. Теоретичні аспекти розвитку "зелених інвестицій" як інструмент фінансування екологоорієнтованих заходів / К. А. Федченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. – № 12. – С. 10-13.

264. Brockova K. Multilateral trade rules and environmental protection = Багатосторонні торговельні правила та захист навколишнього середовища / K. Brockova, S. Mraz // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 1. – С. 182-191.

У статті проаналізовано підхід ВТО до вирішення ситуацій, коли багатосторонні правила торгівлі знахо-

дяться у протиріччі до національної політики із захисту навколишнього середовища. Рішення Комісії ВТО з торгівлі та навколишнього середовища та Апеляційного органу ВТО є яскравими прикладами того, що у країнах-членів ВТО є певний простір для знаходження балансу між накладанням обмежень у торгівлі та вирішенням екологічних проблем.

Авторський покажчик

А

Аверін Д. 203
 Аларікі Ф. Н. 148
 Андрєєва Н. 47
 Андрейченко А. В. 102
 Архангельский Ю. С. 158
 Архіпова Г. 1
 Афанасьєва С. 10

Б

Багрій М. 74
 Батюк Б. 74
 Білецька Г. А. 30, 86
 Білик Р. І. 25, 120
 Білоусов І. В. 103
 Білявська Ю. В. 159
 Бобильова О. 35, 133
 Бобровська Н. В. 6, 76, 77
 Боголюбов В. М. 95, 96
 Болтик Н. П. 16, 82
 Бохан А.В. 2, 161
 Братюк В. П. 243
 Будак О. О. 27
 Бутенко Д. 162

В

Вакуленко Ю. В. 21
 Варламов Є. 4, 75
 Ващук О. В. 147
 Веклич О. О. 5, 164, 165
 Височина А. В. 48
 Вишневська О. М. 6, 76, 77
 Войтюк Г. В. 107

Волох А. М. 95, 96
 Волощук В. М. 33, 62, 90

Г

Гадзало А. Я. 168
 Галич О. А. 21
 Галиченко Є. М. 32
 Галущенко С. В. 169
 Гаркушенко О. М. 245
 Гасанов С. 170
 Гелетуґа Г. Г. 171
 Гетманенко В. А. 155
 Гладій М. В. 33, 62, 90
 Гладких Е. О. 8
 Гнатъєва Т. М. 50
 Голян В. 51, 170, 246
 Гомонай В. І. 37, 64
 Григорків В. С. 10, 253
 Григорків М. В. 9, 247, 248
 Грищенко А. В. 106
 Громико М. Г. 66, 140
 Гроховська Ю. Р. 78
 Гуменюк Г. Д. 107

Д

Данькевич С. М. 173
 Дегодюк Е. 108
 Дегодюк Е. Г. 174
 Демиденко О. О. 132
 Деміденко О. 97
 Демчина В. П. 105
 Демчук І. 109

Дем'яненко Н. В. 55
 Дем'янюк О. С. 63
 Дерій Ж. В. 175
 Дребот О. І. 249
 Друженко Т. 110
 Дубовий В. І. 11, 79
 Дубовий. О. В. 11, 79
 Дударев І. 146
 Дудзяк О. А. 12, 111
 Дяченко О. В. 177
 Дячук О. А. 178

Е

Ерофеев Н. И. 121

Є

Єгорашенко І. В. 13
 Ємельянова Ж. Л. 226
 Єремєєв І. С. 112

Ж

Железна Т. А. 171
 Желобецька Т. Ф. 14, 81
 Жукорський О. М. 15, 16, 82

З

Засуха Л. В. 33, 62, 90
 Захарченко С. 185, 251
 Здановський В. Г. 113
 Зоря О. П. 55
 Зосименко Т. І. 175

И

Интымакова А. 187, 252

І

Ігнатенко О. П. 114, 188

Ільєнко Т. В. 63

К

Калініченко А. В. 21
 Калініченко К. В. 115
 Каменєва Н. В. 253
 Камінський В. 22
 Карпенко Ю. 116
 Кириченко А. 113
 Кириченко С. О. 148
 Клетьонкін В. Г. 23
 Клименко М. О. 78, 81
 Клименко Н. А. 142
 Ключ В. П. 105
 Ключ С. В. 105
 Князь С. В. 254
 Коваленко С. Д. 216
 Ковальчук С. Я. 54
 Козир В. 152
 Козловцева В. 47
 Колодійчук І. 24, 118, 191
 Колодійчук І. А. 117
 Коробська А. О. 193
 Кравчук В. 10
 Криворотько В. М. 32, 216
 Крисак А. І. 84
 Крисак М. Ф. 84
 Крисінська Д. О. 194
 Купінець Л. Є. 119
 Купріянич І. П. 56, 195
 Кутова А. М. 155
 Кучерук М. Д. 25, 120
 Кучма Т. 39
 Кучма Т. Л. 53, 63, 85, 186, 226

Л

Лазарева О. В. 196
 Левицький М. 97
 Лико С. М. 26, 85
 Лисиченко Г. В. 57, 197
 Літвінова О. 108
 Ляшенко М. В. 198
 Ляшенко О. 129

М

Макаренко В. Д. 32, 216
 Макаренко Н. А. 27
 Макаренко Ю. В. 32, 216
 Маковецька Ю. М. 128, 207
 Малей О. В. 199
 Малышева Н. Р. 121
 Мареха І. С. 255
 Марушевський Г. 200
 Марчук С. В. 112
 Матвійчук Д. 201
 Мединська Н. В. 56, 195
 Мельник В. 122, 123
 Медведєва Н. 97
 Мирошниченко Н. 8
 Мичак А. Г. 124
 Міронова Н. Г. 30, 86
 Мітюкова О. Г. 131
 Міхно І. С. 143
 Міщенко В. С. 126, 257
 Моїсеєнко О. 201
 Муштрук М. 127

Н

Надрага О. Р. 154
 Наливайко А. 116

Нам'ясенко Ю. О. 142
 Нападовська Л. А. 66, 140
 Натрус С. 203
 Недава О. 59, 204, 258
 Нестерова Л. 1
 Никифорок О. В. 15, 16, 82
 Німець О. І. 60
 Новаковська І. О. 87

О

Обиход Г. О. 69, 205
 Одосій С. 206
 Омельченко А. А. 220, 261
 Омеляненко Т. Л. 128, 207
 Осадчук П. 146

П

Павленко С. 129
 Павлюк Н. 130
 Панасюк Б. Я. 260
 Пасічник Т. В. 34, 91
 Пашков А. П. 66, 131, 140, 209
 Пашков С. І. 131
 Петрина В. Н. 121
 Пилипенко Ю. В. 78
 Плаван В. П. 132
 Повякель Л. 35, 133
 Погріщук Г. Б. 92, 93
 Поліщук С. 210
 Прокудіна Н. 134
 Пуляк Н. С. 37, 64

Р

Рассадникова С. І. 119
 Рибальченко Є. 136

Романів М. В. 137
 Романчук С. В. 65, 138
 Рубан Б. В. 139
 Рудик Л. 149

С

Саваріна І. П. 6, 76
 Сакаль О. В. 227
 Самусевич Я. В. 48
 Семерак О. 61, 88, 208, 259
 Сиротенко О. В. 53, 83, 186
 Сігал О. 130
 Сітніков С. 141
 Скрильник Є. В. 155
 Скрипник А. В. 142, 143
 Смердова Л. 35, 133
 Смилов С. Ю. 33, 62, 90
 Сноз С. 35, 133
 Соломенко Л. І. 95, 96
 Степаненко А. В. 220, 261
 Столяренко Г. 109
 Стратічук Н. В. 221
 Сухенок В. 97
 Сухіна О. М. 38

Т

Табенська О. І. 145
 Тараріко О. 39
 Тараріко О. Г. 53, 63, 83,
 186, 226
 Теліженко О. М. 222
 Тимочко Т. 40
 Тихенко В. С. 48
 Тихоненко О. 149
 Ткаченко В. С. 147

Ткаченко Т. П. 148
 Товстий Ю. Н. 155
 Тонковид О. 149
 Тулай О. І. 262
 Тупіков А. І. 23

У

Уминський С. 146

Ф

Фастовець О. О. 225
 Федорішко М. І. 37, 64
 Федченко К. А. 263
 Філіпович В. Є. 124
 Філоненко Ю. 129
 Фогель М. 99, 150
 Фоміна Н. 109

Х

Хапун О. С. 196
 Харитонов В. 152
 Хвесик М. А. 69, 227
 Хлобистов Є. В. 228

Ц

Цема Т. 10

Ч

Чайка В. 156
 Чайка Т. О. 55
 Чайковський Ю. 41, 70, 230
 Чебан М. Г. 231
 Четверик Г. А. 105
 Чечель А. О. 228
 Чистяков О. 40

Ш

Швецъ О. 42
 Шевченко І. 152
 Шевченко І. В. 233
 Шевченко Т. І. 222
 Шейко І. П. 153
 Шкуратов О. І. 234
 Щаслива Л. А. 209
 Щурик М. В. 154

Я

Яснолоб І. О. 53

А

Ambrosenko O. P. 241

В

Boiko V. V. 237
 Boltuk N. P. 46
 Brockova K. 238, 264

С

Chuzhykov V. I. 242
 Csikosova A. 71, 239
 Culkova K. 71, 239

Н

Hsu C. 100

К

Kalinichenko A. V. 101, 156
 Koblianska I. I. 72, 157
 Kobylynska T. V. 44
 Kolosok A. M. 240

М

Mokrisova V. 71, 239
 Mraz S. 238, 264

Н

Nykyforuk O. V. 46

О

Obikhod A. A. 241
 Obolenska T. Y. 242

Р

Plachciak A. 73
 Poberezhna Z. M. 45

С

Shevchenko T. I. 72, 157
 Strishenets O. M. 240

Т

Tsygankova T. M. 242

V

Vyshnytska O. I. 72, 157

Z

Zhukorsky O. M. 46

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
ВСТУП	5
Забруднення атмосфери і його вплив на довкілля	8
Заходи по відновленню та рятуванню природи	16
Охорона навколишнього середовища	22
Утилізація відходів	27
Екологічна політика	38
Фінансування природоохоронних заходів	58
АВТОРСЬКИЙ ПОКАЖЧИК	64

Вплив атмосферного забруднення на навколишнє середовище

Рекомендаційний покажчик літератури

Укладач: **Фисенко** Інна Анатоліївна

Редактори: О. Г. Пустова, Д. В. Ткаченко

Комп'ютерний набір: І. А. Фисенко

Дизайн і верстка: Д. В. Ткаченко

Формат Ум. друк. арк.
Тираж ___ прим. Зам. № ___

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.

Адреса бібліотеки МНАУ:
54020, м. Миколаїв, вул. Генерала Карпенко, 73

Адреса сайту: lib.mnau.edu.ua